

МОДЕЛЮВАННЯ ГІДРОДИНАМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ПРИБЕРЕЖНІЙ ЗОНІ МОРІВ І НА БЕРЕГОЗАХИСНИХ СПОРУДАХ

АНІСІМОВ К.І., ДМИТРІЄВ С.В.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

При будівництві, ремонті або реконструкції берегозахисних споруд приймається рішення про оптимізацію параметрів їх складових елементів. Розміри та контури визначаються розрахунком і досвідом проектування подібних споруд. Вихідними даними для прийняття рішення є природні фактори впливу. До таких факторів, якщо мова йде про морські берегозахисні споруди, відносять: довжину, висоту та напрям підходу розрахункової хвилі, напрям і швидкість течії, напрям і силу вітру, можливість появи нагінних явищ та ін. Також, повинні бути прийняті до уваги, геологічні умови і топографічні характеристики надводної і підводної частин берегового схилу.

Основні вимоги до берегозахисних споруд це відповідати їх функціональному призначенню, а саме захищати берег від розмивів і підмивів при дії негативних природних явищ.

Відомі загальноприйняті і регламентовані нормативними документами методики розрахунків дозволяють виконувати ряд таких розрахунків, але в досить в обмежених рамках. Зокрема, оцінка роботи комплексу берегозахисних споруд виявляється практично неможливою враховуючи складні гідродинамічні процеси, що виникають на їх елементах. Наприклад, трансформація хвилі, що відбувається на захищеному береговому схилі с наступним заходом на берму і подальшому відбитті сформованого на бермі водного потоку хвілевідбійною стінкою є складним процесом. При цьому, відбитий потік взаємодіє з наступною хвилею, що набігає через період. Визначення рівня вільної поверхні води на всіх елементах споруди, а також швидкостей руху в придонному шарі води, та повітря над водною поверхнею, при тому що задача є динамічною і постійно розвивається у часі, не може бути адекватно виконано без фізичного і(або) математичного моделювання.

В роботі виконано математичне моделювання подібної комплексної конструкції, розрахункова схема якої представлена на Рис. 1.

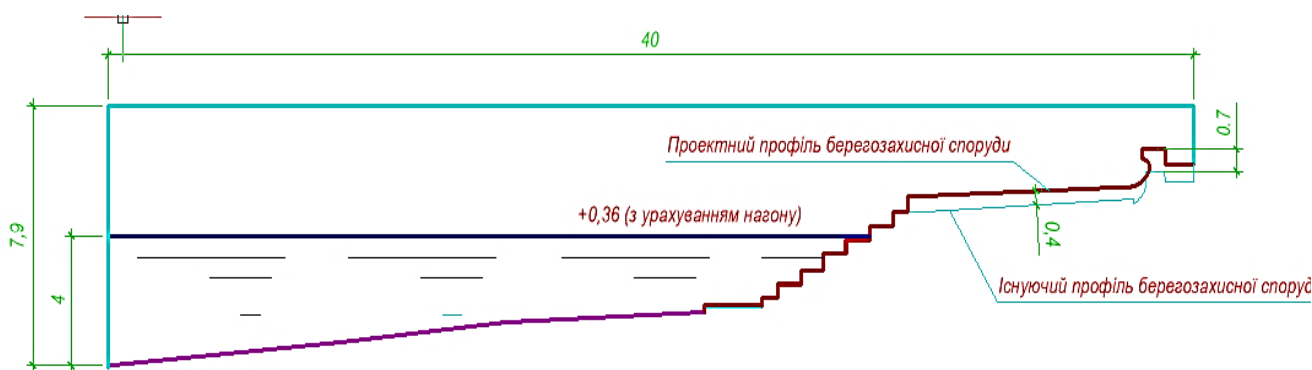

Рис. 1. Розрахункова схема визначення висоти нахату хвилі на берегозахисну споруду і швидкостей руху води

Розміри розрахункового домену моделі 7,9х40 метрів прийняті з урахуванням довжини розрахункової хвилі. Метою розрахунку було отримання положення кордону розділення фаз повітря/вода і швидкостей води та повітря в різні проміжки часу впродовж розрахунку.

Прийняті граничні умови моделі:

1. Вхід на лівій боковій грані розрахункової хвилі з відомими параметрами;
2. Атмосферний тиск на верхній і лівій боковій гранях.
3. Симетричний вплив на фронтальній і задній гранях.
4. Непроникна поверхня на дні та на елементах берегозахисної споруди.

Висота розрахункової хвилі для обраного перерізу на глибині 4м визначена розрахунком і прийнята в якості граничних умов на вході в домен моделі - 2,5м, довжина - 24,61м.

Розрахунок виконується методом скінчених об'ємів. Для визначення та відстеження у часі вільної поверхні води (розділу фаз вода/повітря) використовувався метод VoF (Volume of Fluid).

Тривалість математичного моделювання склала 48 секунд. Такий часовий інтервал визначався необхідністю отримання в домені моделі процесу набігання і відкату розрахункової водної хвилі, що циклічно повторюється без істотних змін в кожному наступному періоді. Для аналізу використовувався один повний період розрахункової хвилі, в якому визначалось положення вільної поверхні з інтервалом 0,1 секунда.

На Рис. 2, 3, 4, для прикладу, представлені відповідно: положення вільної поверхні в проміжок часу 34,2 секунди від початку математичного експерименту; ізополя швидкостей водного потоку і повітря над водною поверхнею та вектори руху водного потоку у той же проміжок часу.

Отримані результати дозволили зробити висновки щодо:

- висоти хвилі безпосередньо на берегозахисній споруді та окремих її елементах в будь-який проміжок часу в межах періоду розрахункової хвилі, та визначити максимальну;
- аналогічно, можливого максимального рівня води на бермі;
- якості роботи хвилевідбійної стінки (чи унеможливилося споруда закидання води на територію, що захищається);
- швидкостей та напрямків руху води на бермі, укосі та в підводній частині берегозахисної споруди;
- можливості закидання водно-повітряної суміші, що виникає над поверхнею води при активному різноспрямованому русі водних мас на поверхні елементів берегозахисної споруди.
- необхідності врахування різноспрямованих придонних швидкостей руху води при визначенні крупності матеріалів складових елементів берегозахисної споруди;
- відмітки верху хвилевідбійної стінки;
- можливості та необхідності зміни профілю берегозахисної споруди.

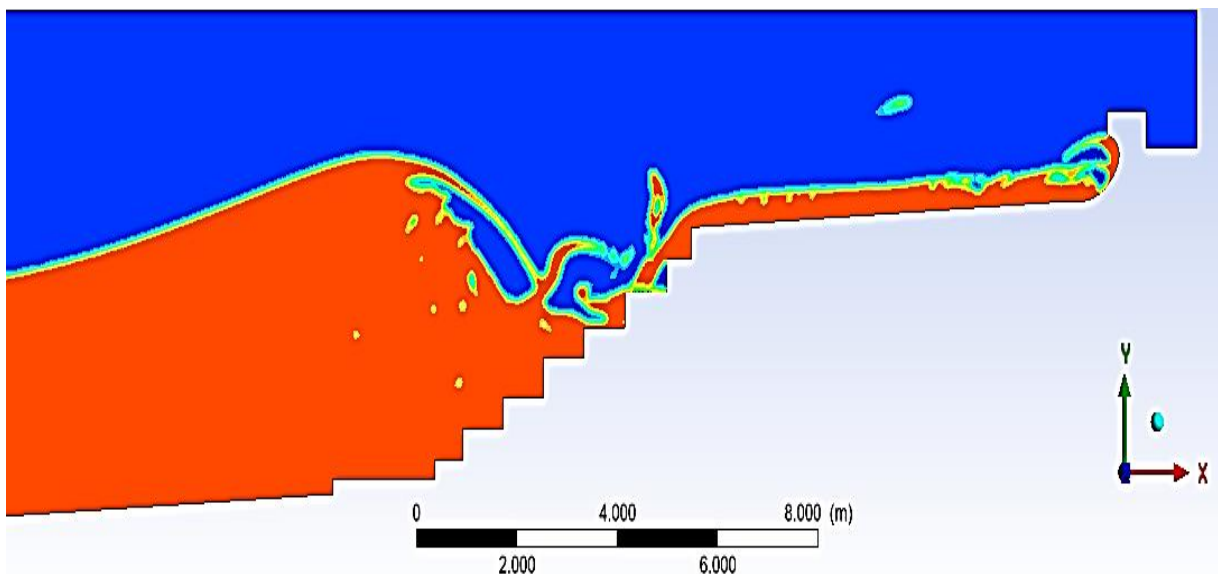

Рис. 2. Положення лінії розділу фаз вода/повітря

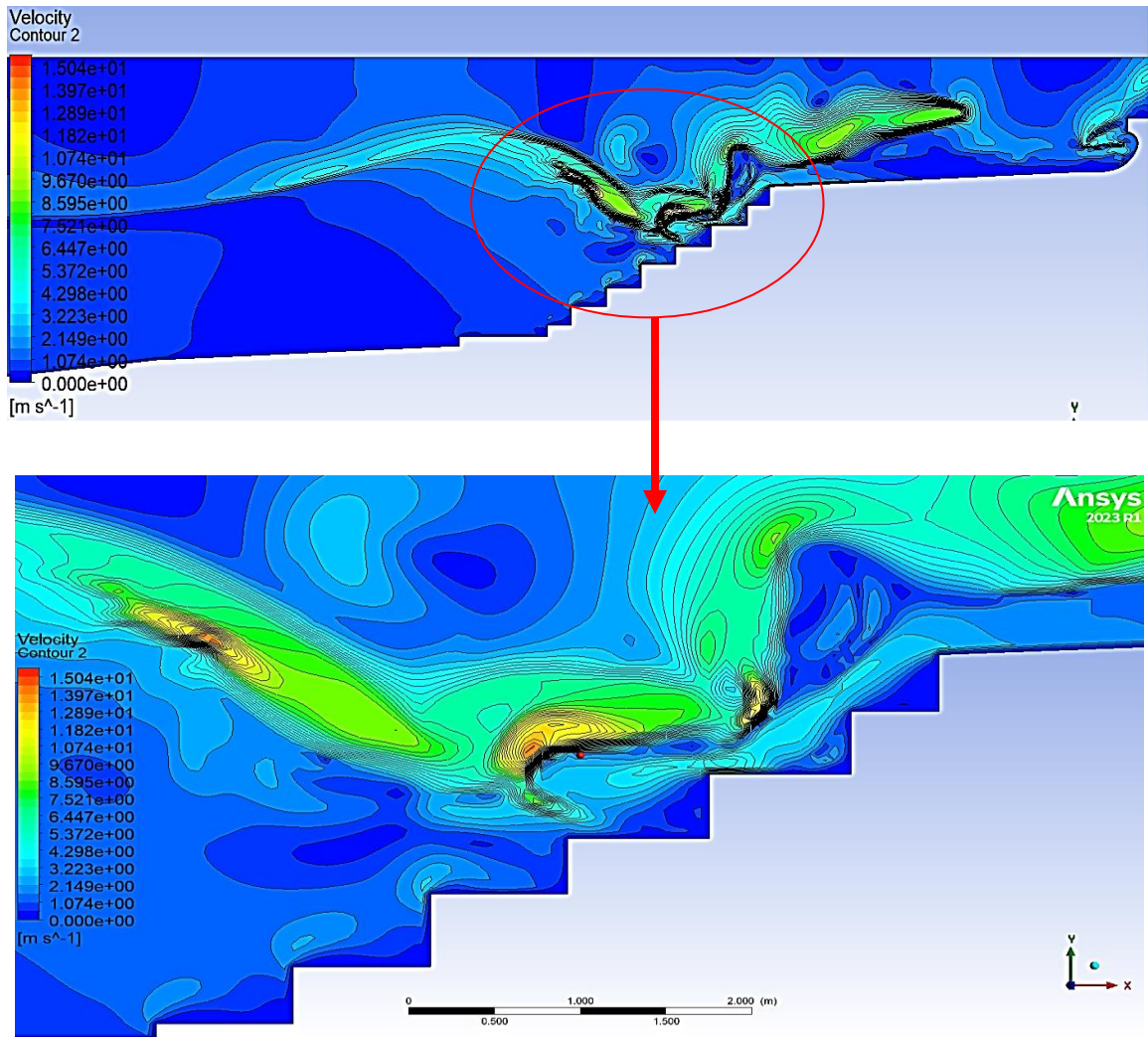

Рис. 3. Ізополя швидкості руху середовища в розрахунковому домені моделі

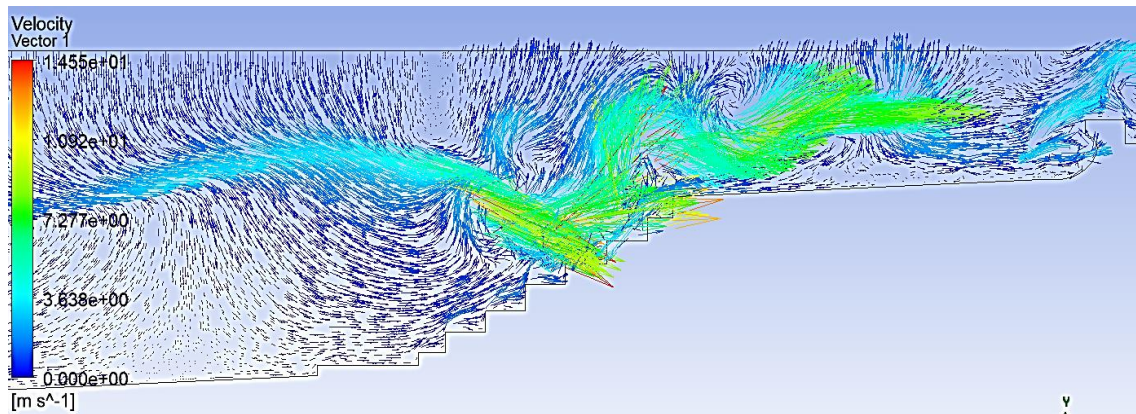

Рис. 4. Вектори руху водних і повітряних мас в розрахунковому домені моделі